

نگاه بیرون

توافق تاریخی خزر از نگاه دیگران

● روزنامه انگلیسی گاردین و برخی دیگر از رسانه‌های خارجی با اشاره به امضای کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر از سوی پنج کشور ساحلی این دریا، آن را توافقی تاریخی خواندند.

گاردین در گزارش خود نوشت: ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهوری روسیه و حسن روحانی، همتای ایرانی او، روز یکشنبه در پایان هفته‌ای که هر دو کشور از سوی آمریکا تحریم شدند، دیدار کردند.

اما این دیدار به‌منظور توافق علنی بر سر یک واکنش مشترک در مقابل «جنگ اقتصادی» نبود که روسیه آن را تحریم توصیف کرده است.

بعد از بالغ بر ۲۰ سال تلاش‌های دیپلماتیک، پنج کشور حوزه دریای خزر شامل روسیه، ایران، قزاقستان، آذربایجان و ترکمنستان درباره چارچوب قانونی سهم‌شدن در آب‌های این دریا که اروپا را به آسیا وصل می‌کند و مملو از منابع نفت و گاز و سکونت‌گاه ماهیان خاویاری است، توافق کردند. دیپلمات‌ها این سند را یک قانون اساسی منطقه‌ای توصیف کردند.

پوتین در اتاقی با حضور رؤسای جمهور و امور خارجه کشورهای حاشیه خزر گفت: اجلاس ما درصورتی‌که واقعا تأثیر مهمی در یک دوره زمانی خاص داشته باشد، استثنایی است.

روحانی با لحنی محتاطانه‌تر گفت: امروز ما اقدام بسیار مهمی را انجام دادیم، اما باید متوجه باشیم که مسائل مهم‌تری وجود دارند که باید به آن رسیدگی شود.

گاردین نوشت: این نشست یک پیروزی دیپلماتیک بود. تا همین هفته گذشته تحلیلگران می‌گفتند که احتمال امضای این توافق از سوی تهران ۵۰-۵۰ است.

ایبن روزنامه افزود: دریای خزر که قبلا تحت کنترل ایران بود، مسئله حساسی برای این کشور قلمداد می‌شود. این کشور بخش شمالی این دریا را در دهه ۱۸۳۰ با شکست مقابل روسیه از دست داد و این شکست به نظر دردناک بوده است.

گاردین با اشاره به فشارهای آمریکا بر ایران نوشت: هدف دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری آمریکا، کاهش فروش نفت و به صفررساندن آن تا ماه نوامبر بوده است که به شکل فزاینده‌ای به نظر غیرمحتمل می‌رسد، چین به‌عنوان بزرگ‌ترین مشتری نفتی ایران روز جمعه گفت که به تجارت با ایران ادامه می‌دهد.

ایبن روزنامه مدعی شد: روحانی از نشست دوجانبه خود با پوتین در حاشیه نشست خزر برای کسب اطمینان مشابهی استفاده کرد.

گاردین به‌نقل از «استیوسلاو پریچپین»، کارشناس سیاسی مسائل دریای خزر، نوشت: روحانی و پوتین روابط شخصی بسیار خوبی دارند و همدیگر را خوب درک می‌کنند. آنها درباره تحریم‌ها و مسائل سوریه هم مذاکره خواهند کرد. امضای این کنوانسیون یک نتیجه واقعی است و موفقیت بزرگی محسوب می‌شود.

این گزارش افزود: کنوانسیون‌ه که از نظر قانونی کشورها را متعهد می‌کند که مانع بازکردن مرزهای خود روی یک کشور متجاوز طرف سوم مانند آمریکا و سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) شوند یا ارتشی خارجی در همه آب‌های خزر حضور یابد، دستاوردی برای پوتین است. برای روحانی، نمایش راهبردی حمایت روسیه اهمیت بیشتری دارد.

نفت و گاز در خزر

روزنامه دیلی‌استار، راشاتودی، آیریش‌تایمز و خبرگزاری شینهوای چین نیز این توافق را تاریخی توصیف کردند. دیلی‌استار نوشت: این توافق اختلافات طولانی بر سر دریا یا دریاچه‌بودن خزر را رفع می‌کند که هرکدام چارچوب حقوقی بین‌المللی خود را دارد. راشاتودی نوشت: دریای خزر ۴۸ میلیارد بشکه نفت و ۲۹۲ تریلیون فوت مترمکعب گاز طبیعی از ذخایر اثبات‌شده ساحلی را در خود جای داده است. مجموعه‌ای از خطوط لوله مهم از این دریا می‌گذرد که آسیای مرکزی و قفقاز را به مدیترانه وصل می‌کند. تقریبا دو دهه طول کشید تا مذاکرات بین پنج کشور آغاز شود. «آندری گروزین» به رایانوستی گفت که هر یک از کشورهای خزر دنبال منافع اقتصادی و ژئوپلیتیکی خود حتی با هزینه همسایگانش است.

او توضیح داد این توافق به دنبال رضایت ایران برای امضای چنین کنوانسیون‌ه به دست آمد و در نتیجه همه طرف‌ها تالش کردند به توافق برسند. نمی‌توان گفت این توافق برنده یا بازنده دارد. هر کشوری لحن خود را ملایم کرده است، حتی کشورهایی مانند جمهوری آذربایجان و قزاقستان که دنبال منافع بیشتری هستند.

خبرگزاری شینهوا نوشت: پنج کشور توافقی را برای سهم‌شدن در دریای خزر امضا کردند. این توافق که بر اساس همکاری اقتصادی در دریای خزر است، اولویت را به برقراری روابط اقتصادی و تجاری و تعمیم همکاری دوجانبه و نزدیک می‌دهد.

به گزارش ایرنا، توافق سران پنج کشور ساحلی دریای خزر با استناد به اصول و موازین منشور ملل متحد و حقوق بین‌الملل، اصل حسن هم‌جواری و تفاهم متقابل بین طرف‌ها و تأکید بر استفاده از دریای خزر برای اهداف صلح‌جویانه و مدیریت بخردانه منابع آن بر سر متنی عنوان «کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر» حاصل آمد.

politics@sharghdaily.ir

دیپلماسی

جمشید ممتاز، استاد حقوق بین‌الملل:

آغاز مذاکره تحدید حدود خزر از آبان

در تحدید حدود بستر و زیربستر خزر مهم منابع است نه درصد مالکیت

به منابع موجود کشف‌شده توجه نشود نه اینکه چند درصد سهم ما می‌شود.

ممتاز تعیین حدود در سطح دریای خزر را متفاوت دانست و افزود: دراین‌باره نیاز داریم خطوط دریا را مشخص کنیم که این نیز به تفاهمی دیگر موکول شده است که شبیه ترسیم خطوط مبدأ است و البته در این زمینه وضعیت استثنائی آشکار سواحل ایران باید مدنظر قرار گیرد.

این استاد برجسته حقوق بین‌الملل درباره وضعیت ماهیگیری در خزر بر اساس کنوانسیون جدید گفت: سندی که روز یکشنبه در قزاقستان امضا شد، چند مورد را در دریای خزر مشخص می‌کند؛ وضعیت آب‌های داخلی، دریای سرزمینی، منطقه انحصاری صید، منطقه مشترک و بستر و زیربستر.

ممتاز درباره آنچه رژیم حقوقی منحصربه‌فرد این کنوانسیون عنوان می‌شود، اظهار کرد: اول اینکه در معاهده ۱۹۲۱ در دریای خزر درباره صید در ماورای منطقه انحصاری صید، چیزی پیش‌بینی نشده بود؛ چون اولویت به روسیه داده شده بود که در این کنوانسیون به این مسئله توجه شد. همچنین ما سعی کردیم از حقوق دریاهای ۱۹۸۲ در تعیین رژیم حقوقی دریای خزر استفاده نکنیم؛ چراکه در آنجا ۱۲ مایل مدنظر است و برای تأکید بر این مسئله، عدد ۱۵ را به‌جای ۱۲ انتخاب کردیم.

او در پاسخ به این پرسش که درباره تعریف خط مبدأ به معاهده

بازی پیچیده با افکار عمومی

ماجرای سهم تاریخی ایران از خزر

سهم از خزر، خط مبدأ و بستر و زیربستر مسکوت مانده است؛ چون هنوز امکان توافق بین شرکا وجود نداشته است. با این حال، انتشار مفاهیم اشتباه در فضای مجازی به ملتهب‌کردن افکار عمومی دامن زده است. روز گذشته ویدیویی از رجب صفراف، عضو

اسبق عضو تیم مذاکره‌کننده منتشر شد که در تلاش بود تا مخاطب را اقناع کند سهم ایران در ابتدای مذاکرات (سال ۱۹۹۶) ۵۰ درصد از خزر بوده ولی اعضای تیم مذاکره‌کننده همان ابتدا گفتند سهمی مشابه دیگران یعنی ۲۰ درصد می‌خواهند. صفراف

خط فرضی بندر حسین‌قلی خان تا آستارا

یک پهنه آبی بسته در حالی بین ایران و روسیه (به عنوان میراث‌دار شوروی) تقسیم شود که سه کشور قزاقستان، جمهوری آذربایجان و ترکمنستان که از قضا بیشترین ساحل را در این دریاچه دارند، از آب‌های روبه‌روی خود بی‌بهره بمانند. همچنین اگر دریای خزر واقعا به‌صورت ۵۰ درصدی بین ایران و روسیه تقسیم شده بود، چرا روسیه به عنوان میراث‌دار شوروی از سهم ۵۰ درصدی خود کوتاه آمده و حاضر شده سهم خود را با کشورهایی که شدیداً به مسکو وابسته‌اند، تقسیم کند. قاعدتا درنظرگرفتن اصول حقوقی و قضاوت بر اساس واقعیات در این تصمیم دخیل بوده تا لطف و کرم روسیه به سه کشور تحت نفوذ خود».

دهنوی در یادداشتی برای ایسنا درباره توافق جدید نوشته است: «پس از ۲۱ سال مذاکره بر اساس آنچه در اکتانوی قزاقستان امضا شد، درباره موضوعات مرتبط با سطح و بالای سطح آب دریای خزر تصمیم‌گیری شد و مسائل مرتبط با تعیین خطوط مبدأ و تحدید بستر و زیربستر دریا باقی مانده است. نکته بسیار مهم این است که بر اساس رژیم حقوقی در نظر گرفته‌شده همه مسائل حقوقی دریای خزر با اتفاق نظر پنج کشور ساحلی عملی خواهد شد و امکان ندارد در آینده

مرحله بعدی می‌شویم. بر اساس قرارداد میان دو کشور

شورای امنیت سازمان ملل درباره ایران به هر شکل بازگردد، قراردادهایی که در برجام است یعنی دو پروژه «بازطراحی راکتور تحقیقاتی اراک» و «تولید رادیوایزوتوپ‌های پایدار» سر جای خود هستند و محدودیتی شامل آنها نمی‌شود. ما مرحله به مرحله در این رابطه پیش رفته و اسناد را امضا کرده و سپس وارد مرحله بعدی می‌شویم. بر اساس قرارداد میان دو کشور اقدام می‌کنیم و از زمان عقب نیستیم. طراحی مقدماتی انجام و تأیید شده و منتظر تأیید طراحی تفصیلی از سوی طرف چینی هستیم. روند کار در تأیید مراحل کار این‌گونه است که ما طراحی را انجام می‌دهیم و آنها تأیید می‌کنند، چنین روندی در قراردادهای معمول دنیا مرسوم نیست و این چیزی است که خودمان آن را ایجاد

● بر اساس قطع‌نامه ۲۲۳۱ حتی اگر قطع‌نامه‌های

رویداد

نخست‌وزیر عراق اظهاراتش را اصلاح کرد

● نخست‌وزیر عراق در توضیح برداشت‌هایی که از سخنان چند روز قبل او شد، گفت که موضع دولتش درخصوص تحریم‌های آمریکا علیه ایران، فقط محدود به تعامل با دلار است و شامل امور دیگر نمی‌شود.

به گزارش «ایرنا»، «حیدر العبادی» عصر دوشنبه در پایان نشست هیئت دولت عراق به خبرنگاران گفت که در تحریم‌های یک‌جانبه آمریکا علیه ایران فقط در حوزه دلار با ایران تعامل نخواهیم کرد، اما فراتر از این پایبندی به تحریم‌ها نخواهیم داشت.

او همچنین تأکید کرد که عراق اجازه استفاده از خاک خود برای تعدی به همسایگان را نخواهد داد. نخست‌وزیر عراق سه‌شنبه هفته گذشته پس از نشست هیئت دولت در پاسخ به سوال خبرنگاران، اظهاراتی را بیان کرد که به معنای پایبندی کامل به تحریم‌های آمریکا علیه ایران دانسته شد، امری که موجی از اعتراض در میان شخصیت‌های سیاسی، احزاب، گروه‌ها و فعالان فضای مجازی این کشور را دربر داشت. این در حالی است که به نوشته «ایرنا»، حذف دلار از معاملات دو کشور امر تازه‌ای نیست و از چند سال پیش انجام می‌شده است.

وزیر دفاع: قدرت موشکی ایران بازدارنده است

● ایسنا: وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در مراسم رونمایی از نسل جدید موشک فاتح مبین، با تأکید بر اینکه قدرت موشکی جمهوری اسلامی ایران یک قدرت دفاعی بازدارنده است، گفت: همان‌طور که به مردم عزیزمان وعده داده بودم، برای افزایش قابلیت‌های موشکی کشور از هیچ تلاش و کوششی فروگذار نخواهم کرد و به طور حتم توان موشکی خود را هر روز افزایش خواهیم داد. امیر حاتمی با اشاره به برخی اظهارات و ادعاهات پوچ و بی‌ارزش دشمنان در امور دفاعی و نظامی جمهوری اسلامی ایران افزود: آنچه درباره قدرت دفاعی جمهوری اسلامی و قدرت موشکی ایران اسلامی گفته می‌شود، یک ادعای بی‌ارزش و بی‌اساس و دخالت آشکار است و ملت بزرگ ایران اسلامی اجازه مداخله در امور دفاعی و نظامی خود را به هیچ قدرت خارجی و بیگانه نمی‌دهد.

او تأکید کرد: همان‌طور که بارها اعلام کرده‌ام، توان دفاعی و موشکی جمهوری اسلامی ایران بازدارنده بوده و ان‌شاء‌الله روزبه‌روز برای تقویت این توان دفاعی تلاش خواهیم کرد. حاتمی ارتقای توان موشکی را اصلی‌ترین مؤلفه ارتقای قدرت دفاعی دانست و افزود: برای اینکه در دام موازنه‌های تسلیحاتی گرفتار نشویم، سرمایه خود را در آنجا که لازم و ضروری و مورد نیاز باشد، استفاده می‌کنیم.

به ملت شریف‌مان از صمیم قلب اطمینان می‌دهیم که از اقتصاد، شکوفایی و رشد و پیشرفت کشور حمایت کامل خواهیم کرد و مطمئن باشد در امنیت کامل زندگی خواهند کرد.

کوتاه دیپلماسی

ظریف:

تحریم‌های آمریکا باعث تغییر سیاست منطقه‌ای ایران نمی‌شود

● ایسنا: وزیر خارجه ایران اعلام کرد که تحریم‌های آمریکا باعث تغییر سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران نمی‌شود. محمدجواد ظریف، در گفت‌وگو با شبکه الجزیره گفت که تحریم‌ها و تهدیدات آمریکا باعث نمی‌شود که ایران سیاستش در منطقه را تغییر دهد. او افزود: هرگونه گفت‌وگو با واشنگتن نیازمند این است که دولت آمریکا به دیگران احترام بگذارد و تحریم‌ها را متوقف کند.

عراقچی: تعهد سیاسی اروپا برای حفظ برجام همچنان قوی است

● شرق: سیدعباس عراقچی، دیروز با مجموعه سفرای کشورهای اروپایی در تهران دیدار و رایزنی کرد. عراقچی با اعلام این خبر در صفحه اینستاگرام خود نوشت: مذاکره برای رسیدن به راه‌حل‌های عملیاتی ادامه دارد. معاون سیاسی وزیر خارجه ایران تأکید کرد: تعهد سیاسی اروپا برای حفظ برجام همچنان قوی است.

موضع گیری توییتی ری یک فرمانده ارتش آمریکا درباره قاسم سلیمانی

● ایسنا: ستاد فرماندهی مرکزی ارتش آمریکا (ستکام) به نقل از ژنرال ووتل در حساب کاربری رسمی این ستاد، قاسم سلیمانی و سپاه پاسدار را در قلب کارزاری خواند که به گفته او «فعالیت‌های توسعه‌طلبانه و پرهزینه در منطقه، از جمله در سوریه، عراق، لبنان، بحرین و یمن» انجام می‌دهند. این فرمانده آمریکایی فعالیت‌های ایران در منطقه را به نفع مردم این کشور ندانست.